

**Centrum Haren, Herinrichting Raadhuisplein en openbare ruimte
Kaders en randvoorwaarden**

Groningen, 10 februari 2023

1.	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding en opdracht	4
1.2	Plangebied en studiegebied	5
2.	ANALYSE PLANGEBIED	7
2.1	Historie centrum Haren	7
2.2	Huidige situatie centrum Haren	15
2.3	Parkeerterreinen en routing	17
2.4	Hoogte, bodem, watersysteem	18
3.	PLANVORMING CENTRUM HAREN	20
3.2	Bouwplan en bestemmingsplan Haderaplein 2017-2022	22
3.3	Centrumvisie 2018	24
3.4	Bidbook, acquisitie 2019-2022	25
3.5	Ontwerpmanifestatie 'Sponsland' 2021	26
4	BELEID	27
4.1	Omgevingsvisie Levende Ruimte	27
4.2	Mobiliteit en parkeren	27
4.3	Nieuwe ruimte - Leidraad openbare ruimte	29
4.4	Klimaat en duurzaamheid	31
4.5	Groenplan	32
4.6	Evenementen, reclame en terrassen	32
4.7	Wonen, detailhandel, werken	33
5.	OPGAVEN EN KADERS	35
5.1	Opgaven	35
5.2	Relatie met andere projecten	38
5.2.1	Bouwplan Explorius	38
5.2.2	Parkeren	39
	BIJLAGEN	41

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en opdracht

Al sinds eind jaren '90 werkt Haren aan het verder vergroten van de aantrekkelijkheid van haar centrum door o.a. concentratie van de voorzieningen, versterking van de openbare ruimte en verbeteren van de loop- en zichtlijnen. De ambities voor het dorpshart, de openbare ruimte, de verkeersstructuur en ondernemerschap zijn herbevestigd in de Centrumvisie Haren uit 2018 (Actieplan), maar ook in de recent vastgestelde detailhandelsvisie Ruimte voor Retail (2021).

Het grootste vastgoedproject uit de Centrumvisie ligt op de locatie van het vroegere gemeentehuis aan het Raadhuisplein. Daarvoor is het bestemmingsplan inmiddels vastgesteld. Het bouwplan kan nu verder vorm krijgen en de gemeente kan de herinrichting van openbare ruimte oppakken. Dat gebeurt in het project waarvoor dit randvoorwaarden document dient: 'Centrum Haren: Herinrichting Raadhuisplein en openbare ruimte'.

In dit project ligt de focus op herinrichting van het Raadhuisplein. Daarvoor is het de ambitie om het te vergroenen, het als verbeterd hart van het centrum te ontwikkelen en het rondje Haren (Rijksstraatweg-Brinkhorst) af te ronden. Dat vraagt om een grootschalige ingreep cq herinrichting. Voor de openbare ruimte in de rest in het centrum weten we dat er inrichtingsvraagstukken spelen, bijvoorbeeld m.b.t. terrassen, routing parkeren, fiets parkeren, groen, laden en lossen. We verwachten dat deze opgaven ook met bescheidener inrichtingsmaatregelen kunnen worden opgelost.

De focus in dit project ligt primair op de (her)inrichting van de openbare ruimte. Andere zaken die in de Centrumvisie 2018 aan bod kwamen en gemeentelijk actie vragen, lossen we via andere sporen op. Dan betreft het bijvoorbeeld vraagstukken m.b.t. programma, compacter maken van het centrum en uitbreiden bebouwing.

1.2 Plangebied en studiegebied

Het centrum van Haren bestaat grofweg uit het gebied zoals hieronder weergegeven op in het roze stratenpatroon van het centrum met de grijze bebouwing.

Centrumgebied, plangebied, uitgeefbaar gebied ontwikkeling Haderaplein

Het plangebied voor de opgave 'Raadhuisplein' is weergegeven met rood kader. Dat is het gebied waar grootschalige herinrichting van de openbare ruimte wordt voorgesteld. Voor het plangebied verwachten we van het bureau een ontwerp openbare ruimte, met uitzondering van het uitgeefbare deel 'Haderaplein'. Voor het 'Haderaplein' verzorgt een extern ontwerper in opdracht van de ontwikkelaar het ontwerp. Dat is al een eind op streek en wordt begeleid door ontwerpers van de gemeente. We richten ons erop dat het eindresultaat één geheel wordt. Het 'winkelrondje' en de overige delen van het centrum (rood gestippeld kader: centrumgebied) zijn wél onderwerp van gesprek in de participatie, maar van het ontwerp bureau verwachten we vooralsnog géén ontwerpvoorstellen. Afhankelijk van de input die we tijdens de participatie krijgen, denken we beter te kunnen inschatten wat voor inrichtingsmaatregelen er elders in de openbare ruimte van het centrum nodig zijn.

In het volgende hoofdstuk wordt nader geduid waarom het accent ligt op het Raadhuisplein.

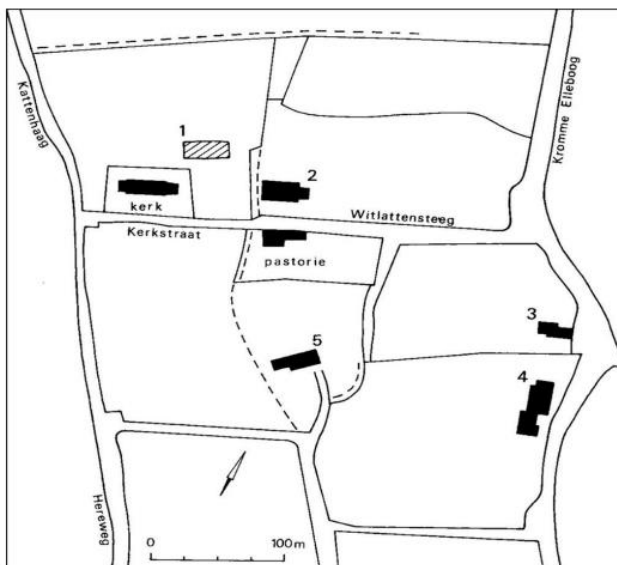
Leeswijzer

- Hoofdstuk 2.: analyse van het plangebied: de historie van het centrum van Haren tot aan de huidige situatie;
- Hoofdstuk 3: een toelichting op de planvorming voor het centrum Haren, van de afgelopen jaren;
- Hoofdstuk 4: het beleid van de gemeente, voor alle relevante thema's in en om het centrum van Haren;
- Hoofdstuk 5: een duiding en inkadering van de opgave.

2. ANALYSE PLANGEBIED

Dit hoofdstuk licht de historische ontwikkeling van het centrum van Haren toe en de huidige situatie.

2.1 Historie centrum Haren

Als sinds zo'n 4500 jaar wordt het grondgebied op en rond de kern Haren bewoond. Van oudsher als agrarisch gebied met boerenerven, op de Hondsrug en haar flanken. Eén van de oudste gebouwen in het centrum is de Nicolaaskerk (nu Dorpskerk), die in oorsprong dateert uit de 13e eeuw en gesticht is door het vrouwenklooster Yesse aan de noordkant van Haren. De stenen kerk werd waarschijnlijk gesticht op een al aanwezig boerenerv en was tot ver in de 19e eeuw omgracht.

Boerenerven, kerk en omgrachting zijn te zien op bovenstaande kaart uit 1828.

Nevenstaande gravure laat zien hoe de kerk er omstreeks 1855 uit moet hebben gezien.

Op het hoogste gelegen gedeelte van de Hondsrug werd de 'Heereweg' aangelegd, voor vervoer van goederen en het leger ("het heir" = "groep soldaten"). De stad Groningen maakte in 1824 een begin met de bestrating van de Heereweg. Toen de verantwoordelijkheid voor de bestrating overgedragen werd aan het Rijk, werd de naam veranderd in Rijksweg. Langs de straat voorzagen verschillende herbergen reizigers van slaapplekken en stallingen voor paarden en koetsen. Voormalig 'Hotel Horst' (zie beeld hieronder) lag het meest centraal, tegenover het huidige Raadhuisplein.

In de tweede helft van de negentiende eeuw verloor Haren deels haar agrarische karakter. Een groeiende elite, wilde een woning buiten de stad en langs de Rijksweg werden statige villa's gebouwd zoals 't Huis de Wolf en Villa Hester Stede. Over de Rijksweg reed in de jaren '20 en '30 een paardentram. Waar rond 1910 (zie kaart hierboven) de bebouwing zich nog vooral concentreerde langs de Rijksweg, ontstonden er in de eerste helft van de 20^e eeuw nieuwe (villa)buurten.

Na de Tweede Wereldoorlog bleef Haren een aantrekkelijke woonplaats en groeide het aantal inwoners. De middenstand breidde uit en steeds meer winkelend publiek vond haar weg naar het centrum van Haren. Vanaf de jaren '70 verdwenen langzamerhand kleine winkeltjes in de rest van de gemeente. Het winkelhart van Haren ontwikkelde zich rondom de Kerkstraat en de Rijksweg.

Forse verbouwing jaren '70

Eind jaren '60 – begin jaren '70 onderging het centrum een forse verbouwing. Er werd een nieuw winkelcomplex met wonen erboven gerealiseerd: de zuid- en noordwand van het toekomstige Raadhuisplein. Op een deel van de kavel van 'Villa de Bulten' werd in 1974 een nieuw gemeentehuis gebouwd. Villa De Bulten werd in de tweede helft van de jaren '70 afgebroken en op die plaats kwam café-restaurant 'Intermezzo'.

Verdwenen bebouwing: Villa de Bulten en het oude Gemeentehuis

Het oude gemeentehuis, uit 1886, in de hoek Meerweg – Rijksweg werd eind jaren '70 ook afgebroken. Op de plek van het oude gemeentehuis werd het overdekte winkelcentrum de Brinken gerealiseerd.

Luchtfoto 1969 vanaf de Meerweg richting toekomstig Raadhuisplein. Met winkelcentrum in aanbouw, Villa de Bulten links, het oude gemeentehuis onder, in de hoek Meerweg –

Luchtfoto 1974 vanaf de Hortuslaan richting Rijksweg. Met gemeentehuis in aanbouw, winkelcentra met wonen erboven gereed. Villa de Bulten is nog aanwezig.

Komplan en shared space

Rond 2000, ruim twintig jaar na de vorige transformatie, werd het centrum van Haren opnieuw fors aangepakt. Dat gebeurde conform het 'Komplan' van eind jaren negentig. Dat voorzag in realisatie van de winkelstraat en bouwplan de Brinkhorst, waarmee een winkelrondje van Kerkplein, naar Raadhuisplein via Brinkhorst en Rijksstraatweg, mogelijk werd. Onderdeel van het 'Komplan' was ook de herinrichting van de Rijksstraatweg, het Raadhuisplein, Kerkplein en enkele aanpalende straten conform de principes van 'shared space'. Dat is een benadering waarbij de openbare ruimte moet worden gedeeld en waarin die gedeelde ruimte moet leiden tot bewuster en socialer verkeersgedrag.

Rondje Haren

Het gerealiseerde ontwerp kenmerkt zich doordat het geen hoogteverschillen kent (tussen rijbaan en trottoir), met visuele versmalling van de rijbaan en het terugbrengen van karakteristieke laanbeplanting. Het wegvak is ontworpen op 30 km/h en t.p.v. het Raadhuisplein en de kerk wordt het plein(gevoel) de weg over getrokken. Oorspronkelijk was het idee dat fietsers en voetgangers de brede trottoirs zouden delen. Dat bleek niet goed te werken. In de praktijk delen fietsers, auto en bus de rijbaan.

Voor

Na

Rijksstraatweg voor en na herinrichting Shared space

Nieuw gemeentehuis en tijdelijke inrichtingsmaatregelen centrum

In 2006 is besloten om een nieuw gemeentehuis te realiseren in de noordelijke hoek van het Raadhuisplein. De inwoners van Haren hebben mogen kiezen uit een reeks ontwerpen en kozen dat van Kraaijvanger Urbis architecten. Het nieuwe gemeentehuis was gereed in 2009.

Het deel van het Raadhuisplein t.p.v. het oude gemeentehuis werd voorzien van tijdelijke inrichting, met op de plaats van het oude gemeentehuis extra parkeren. Ook bij Intermezzo verdween een fors groenvak, 't Bergje' genaamd, vanwege de uitbreiding van Intermezzo.

Verdwenen Groen 't Bergje' en nieuw groenvak uit 2016

Het resultaat was een open en vooral stenige pleinruimte. Het plein bood weliswaar veel ruimte voor allerlei evenementen, maar het gebrek aan groen werd door de Harenaars niet zo gewaardeerd.

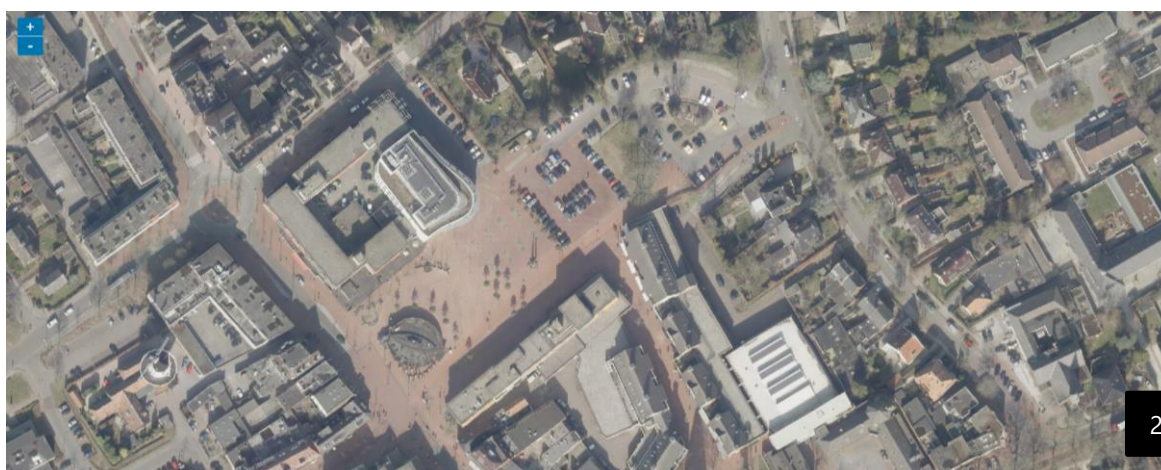
In 2016 heeft Laos daarom in opdracht van het Dorpsfonds een ontwerp gemaakt voor tijdelijke, groene inrichting op het plein om de leefbaarheid en sfeer te vergroten. Dit heeft geleid tot het toevoegen van een aantal tijdelijke groenvakken en bomen in bakken.

De laatste jaren zijn bescheiden toevoegingen gedaan in de openbare ruimte: Ondernemend Haren heeft 'Rondje Haren' (zie foto pagina 10) gerealiseerd, extra boombakken geplaatst, standaard 'Ervaar Haren', met als doel om de aantrekkelijkheid van het centrum te vergroten. Ook bestaan ideeën voor een kunstproject, die niet zijn uitgevoerd.

Overzicht verandering inrichting Raadhuisplein 2000 – heden

2.2 Huidige situatie centrum Haren

Het centrum van Haren is door de bank genomen vrij verzorgd, goed bezocht en kent een aantrekkelijk aanbod van winkels, horeca en overige voorzieningen. Er worden veel evenementen georganiseerd, de ondernemers hebben zich goed verenigd en het centrum wordt in grote lijnen goed gewaardeerd. Problemen en minpunten zijn er echter ook: de tijdelijke situatie op het Raadhuisplein maakt dat Harenaars aangeven een echte 'kern' te missen, er zijn problemen met leegstand, met wild parkeren en plaatselijk verrommeling van de openbare ruimte. Op specifieke plekken (entrees, poorten, hoekpanden e.a.) kan gebruik en inrichting beter. Dit wordt in onderstaande per gebied toegelicht.

Raadhuisplein

Het Raadhuisplein vormt samen met de openbare ruimte rondom de kerk de belangrijkste openbare ruimte in het centrum van Haren en een spil in de winkelrouting van het centrum. Het Raadhuisplein biedt ruimte voor uiteenlopende activiteiten, zoals de markt, het jaarlijkse beach event en de kermis.

Het plein mist, zoals in 2009 in de Visie Raadhuisplein al gesignaleerd, goede gevelwanden die het plein aan alle zijden omsluiten en een intiem karakter geven. De noordwand heeft (op dit moment) aantrekkelijke functies in de plint, maar met het verdwijnen van haar functie, heeft het nieuwe gemeentehuis aan levendigheid ingeboet. De zuidzijde kent wat wisseling in de vulling van de plint, en zou meer levendigheid op de hoeken kunnen hebben.

Het plein is op marktdagen en in de zomer vrij levendig en de verhoogde groenvakken worden dan goed gebruikt, ook om op te zitten en spelen. Over het geheel genomen is het plein echter sterk versteend en kan winderig en ongezellig aanvoelen. Doordat de nieuwbouw nog niet is gerealiseerd ontbreekt ook een goede routing tussen Brinkhorst en Rijksstraatweg. Veel inwoners en ondernemers geven dan ook aan dat Haren 'niet echt een kern heeft'. Er is weliswaar een plein maar dat heeft nog onvoldoende de functie en de uitstraling van een volwaardig dorpsplein.

Omgeving kerk

Rondom de kerk is de kwaliteit van de ruimte vrij goed: het gebied is sfeervol, groen en met de horeca en terrassen ook in gebruik steeds levendiger. De ruimte rondom de kerk wordt voor allerlei evenementen gebruikt (fashion dag, kunst & cultuur markt, vrijmarkt, etc.) en wordt als positief ervaren.

Vooral de noordwand en in het bijzonder het hoekpand (voormalige ABN Amro) heeft weinig levendige plinten en gevels. De panden aan de zuidkant van de Kerkstraat herbergen een grote

variatie aan (aantrekkelijke) winkels en horeca met op de hoek een druk bezochte ijssalon. De in aanbouw zijnde nieuwbouw naast de begraafplaats maakt de wand af.

In de Kerkstraat is op drukke dagen het evenwicht tussen terrassen, fietsparkeren, etc. wat zoek.

Rijksstraatweg

De Rijksstraatweg heeft een verzorgde inrichting en ziet er over het algemeen goed uit. Bij de herinrichting is de straat van nieuwe laanbomen voorzien.

Op de trottoirs is de hoeveelheid 'objecten' de laatste jaren steeds verder toegenomen: fietsparkeren, terrassen, 'ervaar haren' etc. Hier en daar belemmert dat de loop en zorgt het voor 'drukke' op het trottoir.

Aan de Rijksstraatweg mag niet worden geparkeerd, maar is veel sprake van 'wild parkeren': bezoekers zetten er tijdelijk hun auto neer voor een boodschap. Daar wordt niet of nauwelijks op gehandhaafd. Dat speelt ook daar waar het kerkplein en Raadhuisplein uitkomen op de Rijksstraatweg en waar de shared space inrichting als één doorgetrokken vloer zichtbaar is. Op een aantal plekken zijn laad- en losplaatsen aanwezig en de manier van bestraten zou op een aantal plekken kunnen worden geïnterpreteerd als parkeergelegenheid. Dit maakt de situatie er niet duidelijker op.

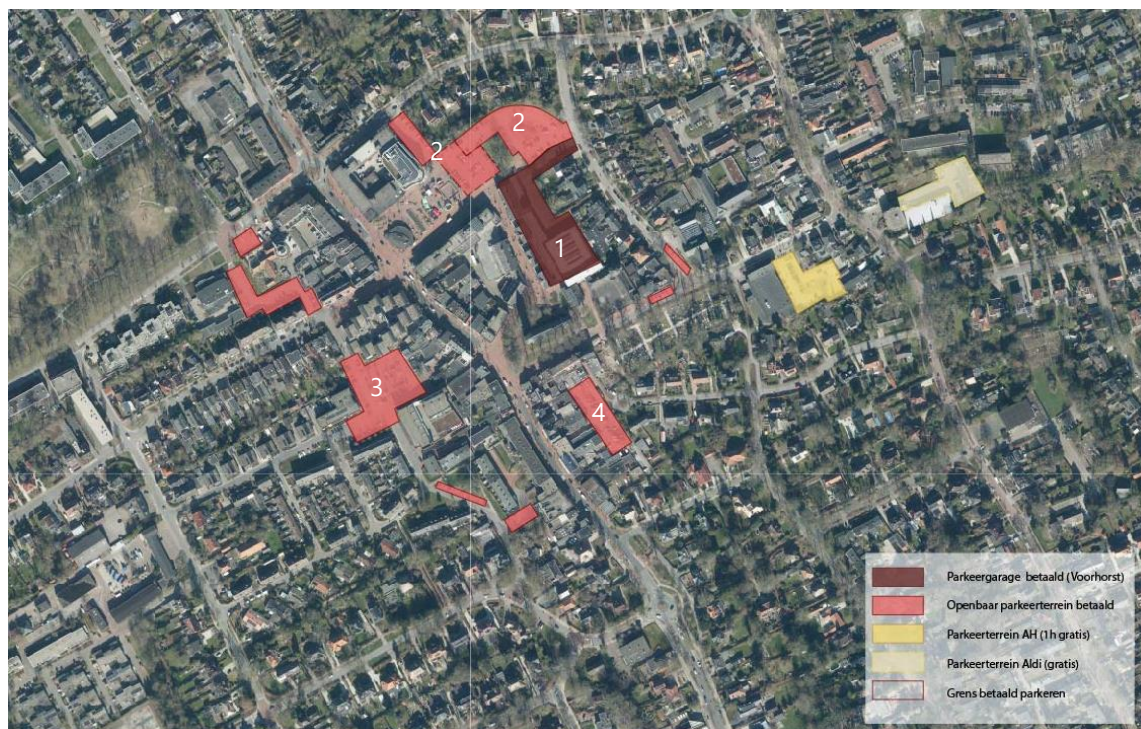
Brinkhorst

De Brinkhorst is voetgangersgebied. Er is wat verloop in de winkelpanden en meerdere panden staan leeg. Er zijn boombakken en 'rondjes Haren' geplaatst. Vooral de leegstand leidt ertoe dat de Brinkhorst als minder aantrekkelijk wordt ervaren.

2.3 Parkeerterreinen en routing

Het centrum van Haren is goed bereikbaar met de auto en heeft bijna 600 parkeerplaatsen in de openbare ruimte, waarvan 70% op de grote parkeerterreinen. In de straten in en om het centrum is het straat parkeren gereguleerd (vergunningen en betaald parkeren). Langs de Rijksstraatweg mag niet worden geparkeerd.

Parkeren in centrum Haren

De vier grote parkeerterreinen zijn:

- 1: Voorhorst (163 parkeerplaatsen)
- 2: Haderaplein (137 parkeerplaatsen)
- 3: Jumbo (82 parkeerplaatsen)
- 4: Oldehof (42 parkeerplaatsen)

Daarnaast kan op het parkeerterrein van Albert Heijn worden geparkeerd en op dat van de Aldi, net buiten het centrum.

De enige gebouwde parkeergelegenheid is parkeergarage Voorhorst. Deze ligt verdiept, deels in de openlucht en deels onder de winkels aan de Brinkhorst. De parkeerregulering is gelijk aan de terreinen op maaiveld elders in het centrum (betaling vooraf via de betaalautomaat of achteraf

via een parkeerapp). De parkeergarage Voorhorst is al jaren onderbezet. Veelal wordt gekozen voor met name parkeren aan het Haderaplein.

Het parkeren is niet op alle plekken even uitnodigend, de verschillende parkeerplaatsen zijn niet altijd goed vindbaar en de routing is niet helder. Voorafgaand aan de herindeling zijn er extra borden geplaatst, echter het verwijssysteem naar de vier grote parkeergebieden vraagt om verdere verbetering.

2.4 Hoogte, bodem, watersysteem

Het Raadhuisplein kent een sterk hoogteverloop: van +6,7 m NAP aan de westkant, tpv de rijksstraatweg, naar +4,8 m NAP ter plekke van de Hortuslaan. Dit betekent dat water zowel boven als ondergronds in oostelijk richting afstroomt. Het projectgebied ligt op de Hondsrug, met plaatselijk keileemlagen, die infiltratie van water in de bodem onmogelijk maken. Tpv het Haderaplein zijn sonderingen verricht, waaruit dit blijkt. De grondwaterstand is daar plaatselijk hoog. Infiltratie van water in de bodem is in principe gewenst, zal tpv het Haderaplein grotendeels onmogelijk zijn en vraagt tpv het Raadhuisplein nader onderzoek naar de doorlaatbaarheid van de bodem.

Kabels en leidingen die in het gebied aanwezig zijn, zijn weergegeven op de kaart op de volgende pagina. Het gebied kent een gemengd rioolstelsel uit de jaren 70, dat richting Hortuslaan afwatert. Het staat niet op de rol voor regulier onderhoud bij stadsbeheer. Dat betekent dat de bij herinrichting vereiste aanleg van gescheiden riool voorlopig op het gemengd riool aan de hortuslaan uitkomt.

De realisatie van de nieuwbouw Haderaplein zal ervoor zorgen dat een deel van deze leidingen moet worden omgelegd. Dat geldt bijvoorbeeld voor de het gescheiden riool vanaf de molenweg, via Haderaplein naar hortuslaan. We vragen het ontwerpbureau die opgave vanaf het begin mee te nemen.

2.5 Afvalinzameling, kabels & leidingen overig

In en om het plangebied Raadhuisplein spelen enkele opgaven die onderdeel zijn van de inpassingsvraag aan het ontwerpbureau. Het betreft iig:

- Inpassing nieuwe afvalinzameling tbv zowel bestaande bebouwing Raadhuisplein als nieuwbouw Haderaplein. Beoogde locatie: hoek Molenweg – huidige entree parkeerterrein vanaf Molenweg
- Verplaatsing en vergroting huidige trafo in de greppel achter de Molenweg.

LEGENDA

- - - - = Enexis Middenspanning
- . . . . . = Enexis Laagspanning/OV/VRI
- — — — = Enexis LD Gas
- - - - = Ziggo
- — — — = KPN telecom
- — — — = Gem Groningen Riaal vrijerval
- — — — = WBCR Waterleiding/dienstleiding
- — — — = Gem Groningen Riaal onder druk
- - - - = Gem Groningen Data
- - - - = Community Network Noord Nederland

Datum : 24-09-2022

3. PLANVORMING CENTRUM HAREN

Voor het centrum van Haren zijn het afgelopen decennium meerdere plannen en visies opgesteld. Deze worden in dit hoofdstuk toegelicht. Met de uitvoering van belangrijke fysieke ingrepen uit deze plannen kon (deels) nog niet worden gestart. Veel van de in de plannen genoemde opgaven en ambities zijn daarmee onverkort van kracht.

3.1 Visie Raadhuisplein 2009

Tijdens de bouw van het gemeentehuis is gekeken naar de mogelijkheden om met nieuwbouw op de plek van het oude gemeentehuis, de wanden van het plein te verbeteren en de winkelstructuur te versterken. Hiertoe is in 2009 de visie Raadhuisplein vastgesteld. De hoofdambitie van dat plan was: *“Maak van het Raadhuisplein en Haderaplein een nieuw, bruisend hart van Haren”*.

Dat moest in deze visie op drie manieren gebeuren:

- *Een nieuwe pleininrichting en een hoogwaardige beeldkwaliteit:* realisatie van een plein met hoge verblijfskwaliteit, dat mensen uitnodigt te komen en langere tijd te blijven; een plein met ruimte voor uiteenlopende dorpse activiteiten en een groene verblijfskwaliteit. Met meer kwaliteit in de gevelwanden (bestaand en nieuw) waardoor meer intimiteit en een hoogwaardiger verblijfsgebied ontstaat;
- *Nieuw programma aan het plein en de winkelrouting versterken:* levendigheid op en rond het plein overdag, maar ook 's avonds, extra commercieel programma (winkels en horeca) in de plint van het nieuwe gebouw, wonen in het topsegment voor ouderen, ook mogelijkheden voor hotel, leisure, kantoren, maatschappelijke voorzieningen;
- *Het realiseren van een hoogwaardige parkeeroplossing*

De parkeerbehoefte van de nieuwe ontwikkeling en de vervanging van de huidige 126 parkeerplaatsen moet op een kwalitatief goede manier, ondergronds, worden opgelost. Hierbij is de parkeerbehoefte van de nieuwe ontwikkeling de verantwoordelijkheid van de ontwikkelende partij en is de oplossing van de 126 parkeerplaatsen van het Haderaplein de verantwoordelijkheid van de gemeente Haren.

Bureau KAW vertaalde de ambities in een schetsontwerp voor het raadhuisplein (zie volgende pagina). De openbare ruimte op het Raadhuisplein is daarin in twee zones opgedeeld. Een zone langs de gevelwanden, voor winkelrouting, terrassen en markt. Daarbinnen ligt een afwijkend ‘tapijt’ voor bijzondere activiteiten zoals markt, kermis etc. De fietsroute komt in het ontwerp te vervallen en langs de rand van het ‘tapijt’ waren fietsenstallingen, forse bomen en banken gedacht.

Het ontwerp is niet uitgevoerd, omdat gewacht werd en wordt op realisatie van de nieuwbouw op de kop van het plein.

Het schetsontwerp geeft (met rode vlakken) aan dat noord- en zuidwand van het plein over hun gehele lengte met hoogte van maximaal 12 meter richting plein mochten uitbreiden, om meer intimiteit op het plein te creëren. Ook is in het schetsontwerp de contour voor nieuwbouw op de kop van het raadhuisplein vastgelegd. Die contour is zo gekozen dat 'een aantrekkelijke, geleidende wand' kan worden gecreëerd, die 'het winkelend publiek ook naar de winkels aan noordzijde van het plein zou leiden en die de intimiteit van het plein zou vergroten'. De uitbreidingsmogelijkheden voor de bestaande bebouwing is maar deels in het bestemmingsplan Raadhuisplein opgenomen. Voor de noordwand is uitbreiding met bouwhoogte 10 meter ipv 12 meter mogelijk gemaakt. Van uitbreiding bebouwingsmogelijkheden voor de zuidwand is afgezien, omdat werd geconstateerd dat dit ivm versnipperd eigendom te ingewikkeld was én zich niet goed verhiel tot de kwaliteit en opzet van het bestaande ensemble.

Voor alle bebouwing rond het plein werden beeldkwaliteitscriteria gegeven. Die zijn later alleen voor de nieuwbouw Haderaplein vastgelegd en opgenomen in het bestemmingsplan. Verder hebben ze geen status.

3.2 **Bouwplan en bestemmingsplan Haderaplein 2017-2022**

Door de voormalige gemeente Haren is lang gewerkt aan de ontwikkeling van het bouwplan op het Haderaplein (cq op de kop van het Raadhuisplein). Binnen vastgestelde kaders is eind 2017 een aanbesteding doorlopen en een plan ontwikkeld. Het bouwplan biedt ruimte voor horeca, detailhandel, wonen, een supermarkt en parkeren. Het zorgt er in ruimtelijke opzet en gebruik voor dat het Raadhuisplein kan worden afgerond en meer verblijfskwaliteit kan krijgen. Het huidige parkeerterrein (Haderaplein) aan de Hortuslaan, maakt deel uit van het gebied waarvoor de ontwikkelaar een inrichtingsplan moet maken.

Er is in 2017 een bestemmingsplan in procedure gebracht, waarmee realisatie van het bouwplan en herinrichting Haderaplein mogelijk wordt. Het proces om te komen tot een definitief bestemmingsplan is niet zonder slag of stoot doorlopen. In de lange periode zijn meerdere heroverwegingen gemaakt en hebben enkele verschuivingen in uitgangspunten plaatsgevonden. Het bestemmingsplan dat het bouwplan mogelijk maakt is begin 2022 onherroepelijk geworden (<https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Raadsvoorstellen/Bestemmingsplan-Haren-Raadhuisplein-2021-1>).

De raad heeft in een motie bij vaststelling van het bestemmingsplan in 2019 vastgesteld dat een substantieel deel van de grondopbrengst van het bouwplan Haderaplein ten goede moet komen aan " verdere versterking en vergroening van het centrum van Haren en het Raadhuisplein in het bijzonder;" Ook inhoudelijk bestaat er een direct verband tussen het bouwplan en het Raadhuisplein:

- De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het maken van een inrichtingsplan voor het parkeerterrein Haderaplein; dat moet afgestemd worden op het inrichtingsplan voor het Raadhuisplein.
- Realisatie van het bouwplan zal tot kap van (forse) bomen leiden; Daarbij wordt gekeken of deze kunnen worden verplant. Als dat niet mogelijk is moeten deze worden gecompenseerd conform de vigerende verordening van de gemeente Groningen; dat hoeft niet op het binnen de eigendomsgrens van de ontwikkelaar, maar op de beste plek op het Raadhuisplein en eventueel elders in het centrum. Er is dus daarmee een directe koppeling tussen het bouwplan en kap en realisatie van bomen/groen.

Gevelbeeld schetsontwerp Haderaplein (De Zwarte Hond)

De gemeente is nog met de ontwikkelaar in gesprek om contractuele afspraken te maken over uitvoering van het bouwplan. Zie bijlage 3 voor het schetsontwerp van het plan van De Zwarte Hond.

Parkeren

Met de realisatie van het bouwplan komen er 137 (openbare) parkeerplaatsen te vervallen. Hiervan liggen er 40 op de tijdelijke parkeerplaats t.p.v. het voormalige gemeentehuis. Het netto verlies is dus 97 plekken. Totaal worden 132 parkeerplaatsen (weer) toegevoegd/teruggebracht: deels op het herin te richten Haderaplein en deels in de parkeerkelder onder de nieuwbouw (voor de bewoners van de nieuwe appartementen). In het bestemmingsplan wordt uitgegaan van een nieuw Haderaplein, dat wordt afgesloten met slagbomen, waarbij klanten het eerste half uur gratis kunnen parkeren. Overige bezoekers dienen te betalen. Dit systeem is gelijk aan het huidige parkeersysteem bij de Albert Heijn aan de Kerkstraat. Op basis van eerder onderzoek is gebleken dat de parkeerdruk in het centrum door deze ontwikkeling zal toenemen, maar dat door de bestaande overcapaciteit van met name de parkeergarage onder de Brinkhorst dit hoogst waarschijnlijk goed kan worden opgevangen. De bezettingsgraad daar ligt op piekmomenten op maar 55%.

In het bestemmingsplan is de verplichting opgenomen om voor, tijdens en na de bouw het parkeren te monitoren. We starten daartoe met een actualisatie van het onderzoek naar de huidige parkeerdruk en nog beschikbare parkeerruimte. Ook doen we onderzoek naar de huidige vergunninguitgifte op/rond het Raadhuisplein: hoe zit dat nu en hoe kan dat anders?

Hieruit moet blijken of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn voordat gestart kan worden met de bouw.

3.3 Centrumvisie 2018

De ontwikkeling van het bestemmingsplan en bouwplan lag een tijd stil en ondernemers en gemeente voelden de behoefte om gezamenlijk scherp te stellen wat er in de volle breedte in het centrum van Haren zou moeten gebeuren om het te behouden als *'sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig centrum'*. Daartoe is in 2018 de Centrumvisie 'Actieplan centrum Haren' opgesteld (zie bijlage 1). Dat is gebeurd na een intensief traject waarbij via gesprekken en op een drietal avonden ondernemers, betrokkenen en belangstellenden zijn geraadpleegd.

Het 'Actieplan centrum Haren' bestaat uit 29 actiepunten die worden opgepakt/uitgewerkt door drie werkgroepen: 1) vastgoed, 2) infrastructuur, parkeren en inrichting openbare ruimte en 3) professionalisering ondernemerschap en marketing

Voor de acties in de werkgroep infrastructuur, parkeren en inrichting openbare ruimte hebben relevantie voor het project **'herinrichting raadhuisplein en inrichtingsmaatregelen centrum'**

Voor het subthema **infrastructuur, parkeren** betref het de volgende acties:

7. *Bebording, routing en verwijzingen verbeteren*
8. *Parkeerregulering aanpassen, op termijn komen tot zoveel mogelijk gratis parkeren*
9. *Parkeren kwalitatief sterk verbeteren*
10. *Laden & Lossen verbeteren*
11. *Doorstroming verkeer centrum (pakketdiensten)*
17. *Shared space evalueren en verbeteren*

Voor het subthema **inrichting openbare ruimte** betref het de volgende acties:

12. *Raadhuisplein beter aankleden, beleving versterken (koppelen aan 4)*
13. *Meer groen toepassen in centrum en bij entrees: doel is aanpak 'stille gevels, kale wanden en saaie plekken'*
14. *Sterkere poortfuncties ontwikkelen: meer kwaliteit bij de rotondes en entree vanaf de parkeerterreinen in/om het centrum*
15. *Ruimte rond kerk beter benutten; westelijk deel Kerkstraat meer terrassen*
16. *Onderhoud openbare ruimte en groen*

De acties uit beide thema's staan grotendeels nog open en de meeste zijn onderdeel van het project. Het gesprek en benodigd onderzoek mbt punt 8 (parkeerregulering, gratis parkeren)

maakt geen deel uit van de herinrichtingsplannen, maar voeren we parallel uit.

De acties uit thema's '**vastgoed**' en '**professionalisering, ondernemerschap en materialisering**' zijn deels gericht op het tegengaan van leegstand en het (verder) verbeteren van het aanbod aan detailhandel, horeca en overige functies. Daarbij wordt gekeken of het centrum wat gecomprimeerd kan worden. Ook allerlei marketing, communicatie en samenwerkingsacties, maken deel uit van deze thema's.

De 'verbetering van zicht- en looplijnen' (onderdeel thema vastgoed) heeft wel relevantie voor het inrichtingsplan. Daarbij gaat het vooral om het verbeteren van de loop van Brinkhorst richting Raadhuisplein, ook richting de bestaande noordwand van het Raadhuisplein. Daar kan het inrichtingsplan aan bijdragen, evenals de vormgeving van de nieuwbouw en de plint daarvan. Binnen de thema's vastgoed en ondernemerschap wordt actief gezicht naar nieuwe functies in bestaande panden. Die roepen soms vragen op met betrekking tot gebruik en inrichting van de openbare ruimte rondom (terrassen, entrees e.a.); Deze nemen we mee bij de 'kleine inrichtingsmaatregelen centrum.

3.4 Bidbook, acquisitie 2019-2022

De afgelopen jaren is door Ondernemend Haren, in samenspraak met de gemeente Groningen gewerkt aan uitvoering van een deel van de acties uit de centrumvisie. Sinds eind 2021 heeft Haren een 'Centrummanager' die het centrale aanspreekpunt is voor de gemeente.

De inrichtingsmaatregelen die onder regie van Ondernemend Haren zijn uitgevoerd zijn in Hoofdstuk 2 toegelicht. Overige acties van ondernemend Haren focusten meer op marketing, samenwerking en acquisitie.

Zo hebben gemeente en Ondernemend Haren een 'bidbook Haren' opgesteld en een 'acquisitie-aanpak'. Er worden gesprekken gevoerd met potentiële franchisenemers en franchiseformules, ondernemers uit de regio.

3.5 Ontwerpmanifestatie 'Sponsland' 2021

In het kader van de ontwerpmanifestatie 'Klimaatadaptatie' is een ontwerpbureau tussen september 2020 en januari 2021 aan de slag gegaan met de Hereweg/Rijksstraatweg inclusief het centrum van Haren en het Raadhuisplein. Wens was om het centrum groen, uitnodigend en klimaatbestendig te maken. Daar is het onderstaand beeld uit naar voren gekomen. Het dient - net als de beelden uit deze ontwerpmanifestatie voor andere locaties- als inspiratie voor een meer groene en klimaatadaptieve inrichting.

4 BELEID

De afgelopen jaren heeft de gemeente Groningen haar omgevingsvisie en beleid voor alle thema's die daar direct mee annex zijn aangescherpt. Daarmee worden accenten voor de wijze waarop de gemeente om wil gaan met het raadhuisplein en het centrum van Haren hier en daar wat verlegd. Dit hoofdstuk licht de belangrijkste beleidsdocumenten toe en hun betekenis voor het project 'herinrichting raadhuisplein en centrum Haren'.

4.1 Omgevingsvisie Levende Ruimte

Met de omgevingsvisie 'Levende Ruimte' zet de gemeente de koers en de grote lijn voor de toekomst uit. 'Levende Ruimte' geeft richting aan het gemeentelijk handelen en wordt vertaald naar beleid voor alle thema's.

De gemeente kiest er in 'Levende ruimte' voor om de benodigde groei in wonen, werken en voorzieningen zoveel mogelijk op te vangen in de bestaande stad en dorpen. En om de groene ruimte rondom zoveel mogelijk open te houden. Er wordt vol ingezet op de wijk- en dorpsvernieuwing met goede woningen, een prettige leefomgeving en sterke voorzieningen als belangrijke randvoorwaarden. Nieuwe thema's die op de agenda zijn gezet zijn een veranderende mobiliteit met meer aandacht voor de voetganger en fietser, extra aandacht voor duurzaamheid, klimaatadaptatie en behoud van erfgoed en cultuurhistorie.

Het centrum van Haren is één van de wijk-of dorpscentra waarvoor de omgevingsvisie expliciet aangeeft dat er aan (afronding van) de centrumvisie gaat worden gewerkt.

4.2 Mobiliteit en parkeren

Mobiliteitsvisie

In de recent vastgestelde mobiliteitsvisie wordt de koers steeds verder verlegd naar het verlenen van voorrang aan leefkwaliteit boven de autologica in de openbare ruimte. We stellen onszelf in deze mobiliteitsvisie twee doelen:

- Creëren van leefbare en aantrekkelijke straten door ruimte voor (auto)verkeer te verminderen;
- Verplaatsingsgedrag veranderen naar ruimte efficiënt, schoon en gezond vervoer.

We kiezen voor het principe van de 'doorwaadbare' stad en dorpen, waarin de fiets of te voet de makkelijkste optie is om je te verplaatsen.

Op sommige 50 km/uur-wegen gaan we korte trajecten aanwijzen waar de auto niet voorop staat maar de fietsers of de voetgangers, bijvoorbeeld in de buurt van winkelcentra, waar veel voetgangers zijn. Met het oog op het verblijfsklimaat is de auto (en bus) hier over een korte afstand 'te gast'. Het centrum van Haren is met haar shared space inrichting een gebied waar de die slag al lang geleden gemaakt is. Haren liep ver voor de muziek uit en dient daarmee als goed voorbeeld voor andere wegvakken in de gemeente waarin deze slag nog gemaakt moet worden.

In het centrum van Haren draait het vooral om het verder optimaliseren en verbeteren van de leefkwaliteit en de inrichting waar de voetganger en fietser centraal staan. Dat betreft:

- het (verder) terugdringen van auto parkeren in het straatbeeld: in het centrum vooral terugdringen van 'wildparkeren' langs de Rijksstraatweg;
- het herinrichten van de ruimte op het Raadhuisplein optimaal voor de voetganger;
- het verbeterd organiseren en faciliteren van de routing voor fietsers en fietsparkeren in het gehele centrum;
- verbeteren bevoorrading en logistiek (locatie en tijden);

Parkeervisie 'Ruimte voor de Straat' en Beheersverordening Parkeren 2021

De parkeervisie 'Ruimte voor de Straat' geeft de gemeentelijke visie op parkeren weer. Ook hier wordt het accent verlegd naar meer ruimte voor groen en leefkwaliteit op straat. Naast bereikbaarheid zet de gemeente duurzaamheid, leefbaarheid en flexibiliteit (in parkeernormen) centraler in haar manier van omgaan met parkeren.

De toenmalige gemeente Haren heeft circa 20 jaar geleden betaald parkeren ingevoerd in het centrum. Ook hier liep Haren vooruit op de huidige mobiliteitsvisie en parkeervisie.

Betaald parkeren wordt in het recente gemeentelijk beleid gezien als belangrijk sturingsinstrument om een winkelgebied aantrekkelijk, leefbaar en bereikbaar te houden. Door betaald parkeren zorgen we dat de parkeerplekken die er zijn, gebruikt kunnen worden door winkelend publiek en bewoners (en niet door forenzen). Met betaald parkeren hebben we sturing op wáár geparkeerde auto's kunnen staan en zo kunnen we meer ruimte voor groen, fietsers en voetgangers creëren. De ervaring leert dat voor een aantrekkelijk winkelgebied zaken als het winkelaanbod, groen, verblijfskwaliteit en openbare zitplekken belangrijker zijn dan (een aantal tijdeenheden) gratis parkeren.

Het parkeersysteem van Haren wijkt nu nog af van de gemeente Groningen. In het centrum heeft Haren een fiscale zone. Daaromheen ligt een schilgebied voor vergunninghouders. Bewoners in het schilgebied ontvangen een gratis parkeervergunning voor het parkeren in de openbare

ruimte. Deze vergunninghouders die beschikken over eigen terrein kunnen vrijblijvend in de openbare ruimte parkeren. Ook werkt het systeem nog in mindere mate digitaal. Zo gebruiken bewoners een (fysieke) bezoekersschijf om bezoekers te laten parkeren. Al met al kunnen we hierdoor in Haren minder goed handhaven. We willen toewerken naar Haren als vierde schil van het parkeersysteem van de gemeente Groningen.

Sinds de invoering van betaald parkeren in Haren is de parkeerregulering in de fiscale zone een terugkerend onderwerp. Vanuit het dorp wordt aangegeven dat Haren kwetsbaar is als centrum, met veel concurrentie in de regio, in kernen waar wél gratis geparkeerd kan worden. Ondernemend Haren zou het liefst verkennen of en hoe het eerste of meerdere uren goedkoper of gratis parkeren in het centrum kan worden aangeboden. De gemeente vindt dat voor het gebruik van de openbare ruimte niet gratis hoeft te zijn, vooral daar waar de ruimte schaarser is, zoals het centrum van het dorp.

Het verbeteren van routing, verwijzing, bebording en het vergroten van de aantrekkelijkheid van de parkeerterreinen in Haren is wél in lijn met het mobiliteits- en parkeerbeleid. Dát zien we primair als insteek voor het project 'Centrum Haren: herinrichting Raadhuisplein en openbare ruimte'.

4.3 Nieuwe ruimte - Leidraad openbare ruimte

De leidraad openbare ruimte is opgesteld als inspiratiedocument voor het inrichten van een Nieuwe openbare ruimte, waarin meer ruimte is voor biodiversiteit, groen, spelen, ontmoeten en klimaatadaptatie. Hij is nauw afgestemd op de mobiliteitsvisie en de omgevingsvisie en ademt hetzelfde gedachtengoed. In de leidraad hebben we voor verschillende straten en wijken ontwerpen gemaakt die illustreren hoe we meer ruimte voor groen, natuur, voetganger, fietser kunnen maken. Daarbij staan de 10 dimensies van de ruimte centraal:

1. De straat is voor iedereen
2. De straat is veilig
3. De straat heeft mobiliteit op maat
4. De straat is een ecosysteem
5. De straat stimuleert beleving
6. De straat is klimaatadaptief
7. De straat is een gezonde omgeving
8. De straat creëert waarde
9. De straat is openbaar domein
10. De straat heeft een identiteit

Het centrum van Haren is één van de gebieden waarvoor in de leidraad inspiratiebeelden zijn ontwikkeld. (Zie deze link: <https://gemeente.groningen.nl/sites/default/files/Ontwerpleidraad-Leefkwaliteit-Openbare-Ruimte.pdf> (bladzijde 203-207)).

De beelden laten zien dat op het Raadhuisplein, langs de rijksstraatweg en in de straten die daarop uitkomen nog veel ruimte zit voor vergroening: zowel door de aanplant van extra bomen als door verharding – daar waar mogelijk- te vervangen door groenvakken. Bij voorkeur groenvakken die lager liggen dan de verharding, zodat ze ook voor opvang en infiltratie een functie kunnen hebben.

Onderstaand beeld is als inspiratiebeeld opgenomen in de leidraad:

4.4 Klimaat en duurzaamheid

Klimaatbestendig – Uitvoeringsprogramma 2020-2024'

In haar klimaatbeleid werkt de gemeente uit hoe ze de komende decennia om gaat met klimaatverandering met daarbij de focus op het omgaan met hitte, extreme regenval of juist lange perioden van droogte. Dat gebeurt in de 'Nota Klimaatbestendig' en in het 'Gemeentelijk Water en Rioleringsplan' (GWRP).

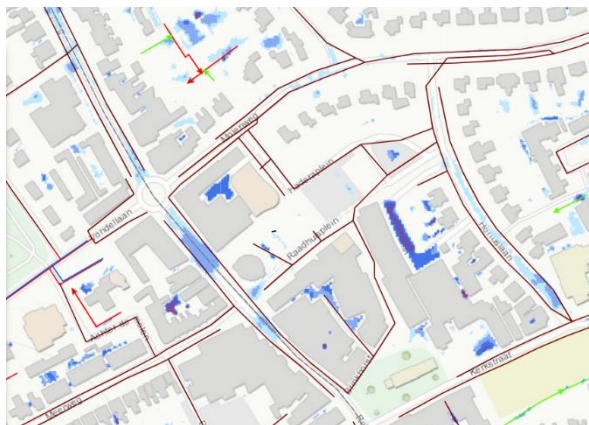
De gemeente streeft – net als het rijk- naar 'een adaptief waterbeheer' waarin de balans moet worden gezocht tussen het voorkómen van wateroverlast en het beperken van droogteschade. Tegengaan van hitte, vooral op plekken met veel kwetsbare groepen (o.m. ouderen) is een andere pijler van het beleid. Als onderlegger voor het klimaatbeleid zijn 'stresstests' opgesteld. Daarin wordt gekeken waar hitte ontstaat en waar wateroverlast, volgens een standaard methodiek die het rijk voorschrijft.

Het centrumgebied van Haren komt uit de stresstests als hitte-eiland, met name het Raadhuisplein. Vanwege het stenige karakter van het Raadhuisplein loopt de temperatuur hier flink op en blijft de hitte ook langer hangen. (zie hittestresskaart). Het is daarom als prioriteit gebied voor aanpak hitte aangewezen in het 'Uitvoeringsprogramma klimaatbestendig 2020-2024'

Hittestresskaart Haren

Het centrum van Haren komt uit de stresstest voor wateroverlast als gebied met enkele problemen: op de Rijksstraatweg, op/rond parkeergarage de Voorhorst, binnenin bouwblokken

grenzend aan het Raadhuisplein, aan de Hortuslaan, wordt wateroverlast verwacht bij een heftige bui (73 mm / uur). Zie kaartje:

'Gemeentelijk Water en Rioleringsplan' (GWRP) en Hemelwaterverordening

De omgeving Raadhuisplein kent nog een gemengd riool (jaren 70) en staat niet op de rol bij stadsbeheer voor vervanging. Conform het GWRP moet elke nieuwe ontwikkeling worden voorzien van gescheiden riolering. De gemeente stelt begin 2023 een hemelwaterverordening vast, die regelt hoeveel mm bui we willen bergen en wat we daarbij van private partijen (buiten openbaar gebied) vragen. Bij zowel het bouwplan Haderaplein als de herinrichting van het Raadhuisplein zal op 73 mm piekbui moeten worden ingericht. Deels in het gescheiden riool (20mm), voor de rest geldt: maximaliseer de mogelijkheden voor berging in de bodem en vertraagd afvoeren.

4.5 Groenplan

In het Groenplan Vitamine G uit 2020 (zie <https://gemeente.groningen.nl/groenplan>) geeft de gemeente invulling aan de ambitie om de gemeente te vergroenen en klimaatbestendig te maken.

In het groenplan wordt het centrum van Haren als winkelgebied duidelijk aangemerkt met teveel verharding en daardoor een hitte eiland. Dit speelt met name ook op het Raadhuisplein.

4.6 Evenementen, reclame en terrassen

Nota vergunningen evenementen 2021

Er is niets specifiek geregeld voor centrum Haren. In ontwerp in het achterhoofd houden dat als we evenementen op het plein wensen er voldoende ruimte moet zijn voor de hulpdiensten,

verkeerstromen moeten goed lopen (denk ook aan logistiek voor op en aanbouw, routing) weg, veiligheid algemeen.

Ditzelfde geldt ook voor de warenmarkt. Voorafgaand aan het ontwerpproces moet helder zijn of wel alle functies op het plein moeten laten terugkomen of elders in het centrum, of diverse scenario's laten uitwerken met wel of geen evenementen/markt op het plein. Is onderdeel van de scope van de opgave.

Marktreglement Groningen 2021

Hierin staat over Haren alleen specifiek wanneer de markt mag worden gehouden. Verder geen zaken die van invloed zijn op deze opgave.

Beleidsregels Horecaterrassen gemeente Groningen 2021

Ook hierin geen specifieke vereisten voor Haren in de regels. Er wordt het volgende gezegd: Buiten het centrum sluiten we aan op de regels van de binnenstad. Ook daar willen we regels die ruimte geven aan een smaakvolle inrichting van de openbare ruimte. Tegelijkertijd moeten ze voldoende richting geven om in onverhoopte gevallen richting te kunnen geven aan actie tot verbetering van een onwenselijke situatie.

Reclamenota 2021

In deze nota wordt een aantal algemene uitgangspunten benoemd: terughoudendheid, mag het straatbeeld niet overheersen, geen hinder voor de omgeving, ruimtelijke kwaliteit, etc.

4.7 Wonen, detailhandel, werken

Woonvisie

Er is een Indirecte relatie met de opgave. Er loopt een separaat traject voor de bebouwing van het Haderaplein. De pleinen lopen echter zo in elkaar over en zijn ook zo bepalend voor het centrum van Haren dat bij het (ruimtelijke) ontwerp van de visie er wel rekening mee gehouden moet worden.

Ruimte voor Retail (Detailhandel- en horecavisie)

Versterking en behoud winkelaanbod is leidend, horeca lokaal verzorgend, daarnaast specifiek voor Haren benoemd: winkel ondersteunende en toeristisch recreatieve functie. Voor horeca volgende trends en ontwikkelingen: mensen eten en drinken vaker buiten de deur, vermaak en beleving en duurzaamheid belangrijke begrippen. Van winkelgebied naar verblijfsgebied.

Meer specifiek hotel, bijzondere concepten, duurzaamheid, eigen sfeer en identiteit, combi met restauratieve voorziening. Goede hotels hebben een belangrijke ontmoetingsfunctie (zakelijk en

privé) Bv. Grandcafé waar de hele dag ontmoet/vergaderd wordt (zakelijk en privé met kaart daarbij passende kaart voor de gehele dag en avond. Ook combinatievormen tussen hotel, restaurant, cultuur- en workspaces zijn kansrijk.

Uitdagingen voor Haren in de nota beschreven: centrum uitnodigender, groener en kwalitatief sterker moet worden, dicht bij de kernwaarden van Haren.

Kadernota Cultuur: Kunst en cultuur voor iedereen

Bij de uitwerking van ontwerp rekening houden met de functie van het Clockhuys. Jaarlijks ook Kunst -en cultuurmarkt in het centrum rond de kerk en plein Clockhuys. Bij (her)inrichting rekening mee houden.

5. OPGAVEN EN KADERS

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de opgaven voor het Raadhuisplein en het centrum van Haren. Het overzicht in dit hoofdstuk dient als vertrekpunt voor het project 'herinrichting Raadhuisplein en centrum'. Bij de start van het project is er ruimte voor aanvulling, aanscherping en prioritering met alle betrokken stakeholders. Daarnaast geven we in dit hoofdstuk inzicht in de raakvlakken met andere projecten in het centrum en de financiële kaders.

5.1 Opgaven

Een 'sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig centrum' is conform de Centrumvisie de hoofdambitie voor het hele centrumgebied. De koers vanuit (recent) beleid heeft als accenten:

- Meer aandacht voor beleving en ontmoeting (hogere verblijfskwaliteit);
- Vergroenen centrum om verblijfskwaliteit te verhogen en hittestress tegen te gaan;
- Voetganger en fietser centraal, auto ondergeschikt;
- Georganiseerd ruimte bieden voor evenementen, terrassen e.a.;
- Een duurzame en robuuste inrichting van de openbare ruimte.

Specifieke opgaven voor het Raadhuisplein

De hoofdambitie uit de visie Raadhuisplein is nog steeds actueel: *"Maak van het Raadhuisplein en Haderaplein een nieuw, bruisend hart van Haren"*. Ook de omschrijving van de opgave voor de buitenruimte uit die visie blijft actueel: *"Een nieuwe pleininrichting en een hoogwaardige beeldkwaliteit: realisatie van een plein met hoge verblijfskwaliteit, dat mensen uitnodigt te komen en langere tijd te blijven; een plein met ruimte voor uiteenlopende dorpse activiteiten en een groene verblijfskwaliteit."*

Concreet betekent het aan opgaven voor het Raadhuisplein:

Groen en water

- Compensatie bestaande bomen die gekapt worden als gevolg van bouwplan op Raadhuisplein, Haderaplein, conform gemeentelijke verordening.
- Meer en duurzame boombeplanting, voor tegengaan hitte en een gezonder, aantrekkelijker plein, conform richtlijnen klimaatadaptief (= 30% schaduw en inclusief voldoende ondergrondse groeiruimte en voorzieningen) en het handboek Groninger Boom (versie 2, 27 januari 2023 zie bijlage 7);
- Inrichting mede geïnspireerd op het groene verleden van de plek (villatuin 'de Bulten')

- Indien mogelijk ruimte bieden voor verplanting bestaande bomen ter plaatse van bouwplan Haderaplein; anders voor aanplant compensatie bomen.
- Inrichting moet bij piekbui 73 mm niet tot overlast leiden
- Gescheiden riolering
- Meer mogelijkheden voor infiltratie water in de bodem cq 'ontstenen' van de ruimte.

Functioneel

- Meer en hogere verblijfskwaliteit.
- Prioriteit bij de voetganger, fietsers en andere gebruikers 'te gast'.
- Oost west fiets verbinding van Hortuslaan naar Rijksstraatweg handhaven
- Laden en lossen zoveel mogelijk kleinschalig, panden moeten toegankelijk zijn voor bevoorrading, glazenwasser e.d.
- Fietsparkeren gereguleerd: goede stallingsruimte, op duidelijke eigen plek in de openbare ruimte.
- Toegankelijke ruimte, ook voor minder validen.
- Evenwicht tussen commerciële en publieke zitplekken, duidelijke zonering en organisatie van beide.
- Uitnodigend voor alle doelgroepen jong tot oud.
- Aandacht voor 24 / 7 levendigheid in alle seizoenen.
- Ruimte voor flexibel gebruik, evenementen, spontane ontmoeting.
- Ruimte voor de markt en kermis e.a. , eventueel aangepast in opstelling en/of omvang.
- Straatmeubilair passend bij centrum Haren, plekeigen, uitnodigend voor verschillende leeftijden en doelgroepen. Het te plaatsen straatmeubilair moet van hoge kwaliteit zijn, robuust en bestand tegen veelvuldig gebruik.
- Verlichting: primair gericht op openbare veiligheid, daarnaast ondersteunend voor sfeer en divers gebruik van de ruimtes.
- Spelen: vooral focus op spelaanleidingen, waarin spelen kan worden gecombineerd met andere functies
- Bewuste aandacht voor inzet kunst, bestaand en/of nieuw (de kleine 'klokkentoren' met carillon, het zwijntje, het kunstwerk voor Haafs).

Overig

- Circulariteit: we bevelen hergebruik bestaande bestrating en materialen aan.
- Ruimte voor inpassing glasvezel (aanleg verwacht Q3 2023)

Kerkplein

- Sturing ongewenst gebruik (bv. wildparkeren) bij voorkeur door middel van groene vanzelfsprekende ontwerpingsrepen (geen paaltjes).

- Organiseren fietsparkeren en terrassen.
- Shared space principe blijft de basis voor het ontwerp.

Specifieke opgaven voor de Rijksstraatweg:

- Tegengaan wildparkeren waaronder op de laad en losplaatsen.
- Georganiseerd ruimte bieden aan terrassen.
- Organiseren fietsparkeren.
- Volwaardige laanbeplanting Rijksstraatweg afmaken.
- Onderzoeken of kan worden 'ontsteend' en er ook op maaiveld meer ruimte is voor groenvakken (vooral ter plaatse van de pleinen).
- Shared space principe blijft de basis voor het (her)ontwerp
- Goede doorstroming voor bussen en toegankelijkheid van haltevoorzieningen.

Parkeerterreinen

- Vergroten herkenbaarheid en routing parkeren.
- Parkeerterreinen waar mogelijk vergroenen zonder dat dit ten koste gaat van aantal parkeerplaatsen.
- Vormgeven aan de entree/poortfunctie van parkeren richting winkelgebied.

5.2 Relatie met andere projecten

5.2.1 Bouwplan Explorius

Er bestaat een procedurele afhankelijkheid tussen de in te dienen kap- en bouwvergunning voor de nieuwbouw op het Raadhuisplein én de herinrichting van het Raadhuisplein en Haderaplein. Dit geldt bijvoorbeeld voor:

- Groen: kapvergunning voor de bomen en houtopstand ter plaatse van de nieuwbouw kan alleen verleend worden middels een compensatieplan; daarbij moet worden voldaan aan de verordening van de gemeente, waarbij kroonprojectie relevant is. Compensatie moet op zowel het Raadhuisplein als het Haderaplein gebeuren en vraagt dus om 1 integraal planbeeld.
- Natuurinclusief bouwen: conform de verordening natuurinclusief bouwen moet de ontwikkelaar voldoende 'punten' scoren op natuurinclusief bouwen; ook hiervoor geldt dat dat op/aan het gebouw kan, maar ook in de ruimte eromheen
- Water: ontwikkelaar moet het bouwplan geschikt voor gescheiden riool opleveren en moet 10% van het extra verhard oppervlak compenseren. Tevens moet worden voldaan aan de dan naar verwachting aangenomen hemelwaterverordening die uitgaat van 73mm berging (waarvan 30mm op het gebouw). Ook daar bestaan relaties tussen ontwerp en technische inrichting van het eigendom van de ontwikkelaar en dat van de gemeente

Vooralsnog is de afspraak dat de ontwikkelaar (en diens ontwerpers/adviseurs) verantwoordelijk zijn voor het opstellen en realiseren van het inrichtingsplan voor hun toekomstig eigendom (grofweg het Haderaplein) en de gemeente en haar ontwerpers voor het Raadhuisplein en de rest van het centrum. We verwachten een naadloze overgang en goed op elkaar afgestemd ontwerp.

5.2.2 Parkeren

Parkeren is al jarenlang onderwerp van gesprek in het centrum van Haren. De ontwikkelingen aan het Haderaplein maakt dit gesprek weer actueel. Het bouwplan Haderaplein zal parkeerplaatsen doen verdwijnen. Dit heeft effecten op de parkeercapaciteit en de parkeerdruk van het centrum. Dit laten we de komende periode onderzoeken.

We stemmen het parkeeronderzoek in planning goed af op die voor het bouwplan en de herinrichting Raadhuisplein. We verwachten dat het zeer beperkt tot inrichtingsmaatregelen zal leiden, maar vooral tot afspraken en maatregelen met betrekking tot beheer, eigendom en organisatie van de parkeervoorzieningen. Voor parkeren worden de volgende stappen voorzien:

1. *Onderzoek parkeerdruk en vergunningen (Q4 2022)*

- Actualisatie onderzoek uit 2012
- Onderzoek huidige uitgifte vergunningen

Deze onderzoeken leveren helderheid op over de al dan niet aanwezige noodzaak om tijdens en/of na realisatie van het bouwplan te voorzien in aanvullende parkeeroplossingen, naast de oplossingen uit het bestemmingsplan. Deze helderheid moet er zijn ruim voordat de bouwaanvraag voor de nieuwbouw Haderaplein wordt ingediend.

2. *Oplossingsrichtingen (Q1,2 2023)*

Als nieuw onderzoek uitwijst dat de druk op het parkeren te groot wordt, dan zullen verschillende oplossingen onderzocht worden; daarbij kan gedacht worden aan:

- Beperken ontheffingen voor het betaald parkeren: bijvoorbeeld beperkingen bij de verstrekking van parkeervergunningen aan werkenden in het centrum. Deze groep houdt de gehele dag een deel van de parkeerplaatsen in het centrum bezet en zou ook op het transferium of op de parkeervoorziening nabij de Hortus kunnen parkeren.
- Aanvullende (tijdelijke) maatregelen zoals het creëren van extra parkeergelegenheid elders in het centrum of slimmer gebruik maken van bestaande (private) parkeercapaciteit.
- Aantrekkelijker maken overige bestaande parkeercapaciteit in/om centrum, zodat deze optimaal benut kan worden. Dit betreft zowel inrichting, uitstraling als routing, verwijssysteem en betalingssysteem.

Het is de verwachting dat dit geen effect zal hebben op het inrichtingsplan Raadhuisplein.

5.2.3 Bebouwing – bouwplannen, wijzigingen, advies

De herinrichting van de openbare ruimte van een plein en centrumgebied heeft altijd een relatie met omliggende bebouwing. Het project focust echter op de buitenruimte.

In het centrum wordt op diverse locaties gebouwd, dan wel zijn bouwplannen in voorbereiding (ING pand, pand naast de molen, aan de Kerkstraat ea). Ook worden eerste verkennende gesprekken gevoerd met de eigenaar(s) van het complex naast het gemeentehuis. Die zijn echter nog te prematuur om tot consequenties voor het inrichtingsplan Raadhuisplein te leiden. We verwachten wél dat het ontwerp dusdanig flexibel is, dat het om kan gaan met veranderingen in de gevelwand en het programma van de plinten rondom het Raadhuisplein.

Het gesprek over het opstellen van een stedenbouwkundig kader met (conform de oude visie Raadhuisplein) extra bouwmogelijkheden voor de noordwand van het Raadhuisplein voeren we niet in het kader van het inrichtingsplan.

BIJLAGEN

1. Centrumvisie 2018 <https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Centrumvisie-bijlage-1-actieplan.pdf>
2. Ruimte voor Retail 2021 <https://gemeente.groningen.nl/ruimte-voor-retail>
3. Schetsplan Haderaplein De Zwarte Hond
4. Leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte
<https://gemeente.groningen.nl/sites/default/files/Ontwerpleidraad-Leefkwaliteit-Openbare-Ruimte.pdf>
5. Mobiliteitsvisie <https://gemeente.groningen.nl/mobiliteitsvisie>
6. Klimaatbestendig Groningen 2020-2024
<https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Bijlage-Uitvoeringsagenda-Klimaatbestendig-Groningen-2020-2024-2.pdf>
7. Handboek de Groninger Boom, versie 2 (27 januari 2023)

